

**DİVÂNÜ LUGÂTİ'T-TÜRK'TEKİ KIPÇAK SÖZ VARLIĞININ KAZAK
TÜRKÇESİNDEKİ GÖRÜNÜMÜ / KIPCHAK VOCABULARY WRITTEN IN DIVAN
LUGAT AT TURK IN KAZAKH LANGUAGE**

Muhammed KARASU*

Özet

Tarih boyunca farklı coğrafyalarda birçok devlet kuran Türkler, gittikleri yerlerde, kurdukları devletlerde Türk dilinin de gelişmesi için çaba harcamışlardır. Bu çabaların sonucunda Türk dili farklı kültürlerin etkisiyle sürekli gelişmiş ve birbirinden farklı kollar halinde yaşamıştır. Farklı kollar halinde varlığını gösteren Türk dilindeki bu gelişme, lehçeler arasında farklı yapıların, özellikle farklı kelimelerin, kullanılmasına da sebep olmuştur. Tarihî lehçelerin doğal varisi olarak devam eden çağdaş lehçelerde ise, tarih içindeki içtimaî, siyasî ve iktisadî etkenlerin de etkisiyle tarihî lehçelerle ilgili olmayan birçok yapı ve kelime çağdaş lehçelerde yer almıştır. Türk dilinin ilk lehçeler sözlüğü olduğu kabul edilen Divânu Lugâti't-Türk'te tarihî lehçeler arasındaki morfolojik, leksikolojik farklılıklar belirtilmiştir. Divânu Lugâti't-Türk'te Kıpçak Türkçesine ait olduğu bildirilen kelimelerden yola çıkarak, bu lehçenin doğal varislerinden birisi olan Kazak Türkçesinde, Kıpçak Türkçesi kaydıyla verilen kelimeler incelenmiştir. Çok uzak yerlerde varlık göstermiş olan Kıpçak Türklerinin dil yadigârları sadece Divânu Lugâti't-Türk'te yer alan kelimeler ile sınırlı değildir. Özellikle on üçüncü ve on dördüncü yüzyıllarda Karadeniz'in kuzeyinde ve Mısır'da devlet kuran Kıpçaklar, bu coğrafyalarda da kendi dillerini, dolayısıyla kendi lehçelerini geliştirerek devam ettirmişlerdir. Divânu Lugâti't-Türk'te saptanan Kıpçak Türkçesi kelimeleri, sonraki dönemlerde yazılan Kıpçak dil yadigârları ile tanımlanmaya çalışılmıştır. Son kertede çağdaş Kıpçak lehçelerinden birisi olan Kazak Türkçesinde, bu dil yadigârlarının yaşayıp yaşamadığı belirlenmek istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Divânu Lugâti't-Türk, Kıpçak Türkçesi, Kazak Türkçesi Söz varlığı, Türk tarihi.

Abstract

Turks, throughout their history created several empires in various regions of the world and made great efforts to preserve and develop the Turkic language in the conquered territories. As a result, under the influence of local cultures Turkic language has received a new round of development, continued to exist and divided into many dialects. This article deals with the linguistic features of Kipchak Turks in various regions and the presence of these features in the Kazakh language, belonging to the Kipchak language.

Different boughs indicating the presence of these developments of Turkic language, caused to the use of different structures, especially different words between dialects. A lot of different structures and vocabulary unrelated to historical dialects influenced with social, political and economic factors occur in modern Turkic dialects as the natural continuation of the ongoing contemporary dialects. Morphological and lexicological differences between historical dialects are noted in Divan Lugat at Turk, accepted as the first dictionary of Turkic dialects.

* Türk Dili okutmanı, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Hazırlık Dil Öğretim Merkezi, Türkistan, Kazakistan / International kazakh-turkish university, the teacher of Turkish language, preparatory department, Turkistan/KAZAKHSTAN. muhammedkarasu@hotmail.com.

Beginning from the vocabulary relevant to Kipchak dialect written in *Divan Lugat at Turk*, vocabulary of Kazakh language noted as Kipchak language was analyzed. Linguistic treasures of Kipchak Turks found in many places are not limited with vocabulary from *Divan Lugat at Turk*. Kipchaks, who created their empires in the northern Black Sea and Egypt between 13-14th centuries, affected conquered territories with introduction and development of their language, especially their dialects in these regions. Vocabulary of Kipchak language detected in *Divan Lugat at Turk* written in later periods is showed with Kipchak linguistic heritage. In last stage it is aimed to determine the presence of these features in Kazakh language, belonging to Kipchak language.

Key words: *Divan Lugat at Turk*, Kipchak language, Kazakh language, Vocabulary, Turkish history.

I-GİRİŞ

Geniş bir alana yayılmış olan Kıpçak Türkleri, Asya ve Avrupa tarihinde etkin olmalarına rağmen kökenleri ile ilgili bazı sorunlar günümüzde halâ devam etmektedir. Kıpçak Türklerinin geçmişlerine yönelik bilgilerin eksikliğinden hangi Türk boyunun devamı olduğu tartışmaya açıktır (Golden, 1997: 99). Kıpçak Türklerinin kökeni sorularla dolu olmasına rağmen, Avrasya bozkırlarında ve Karadeniz'in kuzeyindeki geniş düzlüklerde XIII. yüzyıla kadar toplum ve siyaset hayatında çok etkin oldukları gözden kaçmamaktadır (Golden: 1997, 99).

Kaşgarlı Mahmut “Kıpçak” adını *Divânu Lugâti't-Türk'te* “□ifça□” olarak vermektedir. Geniş bir alan yayıldıkları için Kıpçak Türklerinin yurdu Kaşgarlı Mahmut tarafından tam olarak belirtilmemiştir. Tek dilli Türk topluluklarından olan Kıpçak Türklerinin, yalın bir Türkçe konuştukları söylenebilir (Dankoff/Kelly, 2005: 23). Zaman içerisinde toplum ve siyaset sebeplerinden Kıpçak Türkleri, birçok devletin egemenliğinde yaşadıkları gibi kendilerine ait devletler de kurarak tarih sahnesinde varlıklarını korumuşlardır. Mısır'dan Karadeniz'in kuzeyine ve Avrasya bozkırlarına dağılan bu topluluğun yazı dili, değişerek ve gelişerek yaşamıştır. Çağdaş Kıpçak Türkçesi günümüzde on lehçeye ayrılmaktadır (Öner: 1998, XXIII). Bu makalede söz konusu lehçelerin en kalabalık temsilcilerinden biri olan Kazak Türkçesi üzerine yapılan bu araştırmada *Divânu Lugâti't-Türk'te* Kıpçak Türkçesi kaydıyla verilen kelimelerin Kazak Türkçesindeki anlam ve biçim görünümleri incelenmiştir.

II-DIVÂNU LUGÂTİ'T-TÜRK'TE KIPÇAK TÜRKÇESİ KAYDIYLA VERİLEN KELİMELER

Araştırmada *Divânu Lugâti't-Türk'te* Kıpçak Türkçesi kaydıyla geçen kelimeler yazı çevrimleri ile verilmiştir. Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde bu kelimelerin tarihî kaynaklarda - varsa- anlamı ve biçimi belirtilerek Kazak Türkçesinde tanımlanmaya çalışılmıştır. *Divânu Lugâti't-Türk'te* bulunan kelimeler, Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde ve Kazak Türkçesinde tanımlanmaya çalışılmıştır. Bazı kelimeler Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde tanımlanmasına rağmen Kazak Türkçesinde tanımlanamamıştır. Bazı kelimeler ise Kazak Türkçesinde tanımlanmasına rağmen Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde tanımlanamamıştır. Bütün bunların dışında ise Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde ve Kazak Türkçesinde tanımlanamayan kelimeler de vardır. Her kelime ayrı ayrı incelenerek geçtiği döneme ait bilgiler verilmiştir. Taranan eserler ve sözlükler ise kelimelerin yanında kısaltmalar ile belirtilmiştir.

alığ “her şeyin kötüsü” (DLT, 139)

< *al + ıĝ* (Önad). EDPT: 135b; ESTY (1974): 145

“Korkak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde “alıĝ” biçiminde geçmektedir (KıpTS, 7). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

aruĝ “sıska, zayıf, cılız” (DLT, 153)

< *aru + ğ* (Önad). EDPT: 214a; ESTY (1974): 187

“Zayıf, cılız” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *arıĝ*, *aruĝ*, *arĝ*, *arıĥ* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 11). Kazak Türkçesinde *arık (II)* “arık, zayıf” (KazTS, 21b), *arıĝ* “arık, zayıf, sıska” (KTTS, 51b) biçiminde tanıklanmıştır.

ayıĝ “ayı” (DLT, 162)

< *ayıĝ* (Ad). EDPT: 5b; TDES: 28a

“Ayı” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *ayu* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 19). Kazak Türkçesinde *ayuv* “ayı” (KazTS, 25b), *ayu* “1. ayı, 2. müthiş, korkunç, dehşet” (KTTS, 58b) biçimlerinde tanıklanmıştır.

azaĝ “ayak” (DLT, 131)

< *ad + aĝ* (Ad). EDPT: 45a; ESTY (1974): 104; TDES: 26a

“Ayak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *azaĝ*, *adaĝ*, *ayaĝ*, *ayaĝ* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 19). Kazak Türkçesinde *ayaq (I)* “ayak” (KazTS, 25b), *ayaĝ* “1. ayak, 2. sandalye ve benzeri şeylerin ayaĝı, 3. son, sonu” (KTTS, 58b) biçiminde tanıklanmıştır.

bāl “bal” (DLT, 168)

< *bāl* (Ad). EDPT: 330a; ESTY (1978): 47; TDES 34b

“Bal” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *bal* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 22). Kazak Türkçesinde *bal (I)* “bal” (KazTS, 35b), *bal I* “1. bal, 2. tatlı, lezzetli” (KTTS, 76a) biçiminde tanıklanmıştır.

bulān “vahşi bir hayvan” (DLT, 204)

< *bu + lān* (Ad). EDPT: 343a; ESTY (1978): 260

“Vahşi bir hayvan” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

büt- “gelişmek, doğmak, yaratılmak” (DLT, 215)

< *büt-* (Geçişli Eylem). EDPT: 298b; ESTY (1978): 150

“Doğmak, yaratılmak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde “inanmak, kabul etmek” anlamında *büt-* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 40). Kazak Türkçesinde *bitüv* “bitmek, tükenmek” (KazTS, 59b), *bit-* “1. bitmek, tükenmek, 2. hazır hâle gelmek, 3. iyileşmek, 4. yetişmek, büyümek, bitmek, 5. ortaya çıkmak” (KTTS, 105a) biçiminde tanıklanmıştır.

cigi “sağlam” (DLT, 216)

< cig + i (Ad). EDPT: 911a

“Sağlam” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde tanıklanamamıştır. Kazak Türkçesinde *jiyi* “1. sık, gür, 2. sıkça, tekrar tekrar” (KTTS, 179a) biçiminde tanıklanmıştır.

cinçü “inci” (DLT, 216)

< cinçü (Ad). EDPT: 944b; 190b

“İnci” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *inçi, inçü, yençü, yinçi* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 111). Kazak Türkçesinde *incüv* “inci” (KazTS, 326), *inju* “inci, mercan” (KTTS, 671a) biçimlerinde tanıklanmıştır.

çuwğa “keşif yapan kimse, kılavuz” (DLT, 244)

< çuw + ğa (Ad). EDPT: 395b

“Kılavuz” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

epmek “ekmek” (DLT, 260)

< ep + mek (Ad). EDPT: 12a; ESTY (1974): 254

“Ekmek” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *etmek, itmek, ötmek* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 77). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

ewet “evet; pekiyi, tamam” (DLT, 273)

< ewet (İlgeç). EDPT: 935a

“Evet, pekiyi, tamam” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *ewet* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 77). Kazak Türkçesinde *iyæ* “1. evet, 2. ne, ne de, ya, 3. peki, tamam, olur” (KTTS, 205a) biçiminde tanıklanmıştır.

ılığ “ılık” (DLT, 280), (DLT, 691)

< yılı + ğ (Ad). EDPT: 925a

“İlık” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *ılı, yılı, yılı* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 101). Kazak Türkçesinde *cılı* “ılık” (KazTS, 112a), *jılı* “1. ılık, 2. merhametli, şefkatli” (KTTS, 192a) biçimlerinde tanıklanmıştır.

kāt “herhangi bir ağacın meyvesi” (DLT, 412)

< kāt (Ad). EDPT: 593b; ESTY (1997): 333

“Herhangi bir ağacın meyvesi” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

kātlan- “(ağaç) meyvelenmek” (DLT, 413)

< kāt + la + n (Eylem). EDPT: 602a

“Ağacın meyve vermesi” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

kayu “hangi, hani” (DLT, 418)

< kay + u (İlgeç). EDPT: 632b; ESTY (1997): 191

“Hangi” soru ilgecinin eski biçimi olan bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *qayı*, *qayın*, *qayu* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 133). Kazak Türkçesinde *qaysı* “hangi” (KazTS, 155b), *kaysı* “hangi, hangisi” (KTTS, 275a) biçimlerinde tanıklanmıştır.

qazın “kayın; evlilik sonucu edinilen akrabalar” (DLT, 389), (DLT, 420)

< qadın (Ad). EDPT: 602a; ESTY (1997): 213; TDES: 222a

“Evlilik sonucu edinilen akrabalar” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *qayın* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 133). Kazak Türkçesinde *qayın* “hanımın veya kocasının akrabaları” (KazTS, 156a), □ *ayın* “kayın” (KTTS, 276a) biçiminde tanıklanmıştır.

kemi “gemi, sandal” (DLT, 302)

< kemi (Ad). EDPT: 721b; ESTY (1997): 36; TDES: 153b

“Gemi” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *keme*, *kemi*, *kime*, *kimi* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 137). Kazak Türkçesinde *keme* “gemi” (KazTS, 128a), *keme* “gemi” (KTTS, 227b) biçiminde tanıklanmıştır.

ketü “çolak” (DLT, 310)

< ket + ü (?) (Ad).

“Çolak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

qırnâk “(köle-) kız; cariye” (DLT, 427)

< qırnâk (Ad). EDPT: 661b; ESTY (1997-2): 245; TDES: 239a

“Cariye” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *qırnaq* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 145). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

qoru “dikenli çit” (DLT, 443)

< qor + u (Ad). EDPT: 645a; ESTY (1997-2): 76; TDES: 253a

“Dikenli çit” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde tanıklanamamıştır. Kazak Türkçesinde *qora* “evin avlusu, ahır” (KazTS, 172b) biçiminde tanıklanmıştır.

kök “kök, köken” (DLT, 319)

< kök (Ad). EDPT: 708a; ESTY (1997): 92

“Köken” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

qumlâk “şerbetçi otu” (DLT, 449)

< qum + lâk (?) (Ad). EDPT: 628a; ESTY (1997-2): 141

“Şerbetçi otu” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde “şarap” anlamında *ķumlaķ* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 162). Kazak Türkçesinde *qulmaq* “bir nevi bitki. İnce ve bir şeye sarmaş dolaş olarak büyür” (KazTS, 180a) biçiminde tanıklanmıştır.

ķurmān “yay kılıfı, yaylık” (DLT, 452)

< ķur + mān (?) (Ad). EDPT: 660a; ESTY (1997-2): 167

“Yay kılıfı” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *ķurman* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 164). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

ķuzgır- “fırtına çıkmak” (DLT, 458)

< ķuz + gır (Eylem). EDPT: 683b;

“Şiddetli biçimde kar fırtınası çıkması” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

özle “öğle vakti” (DLT, 383), (DLT, 384)

< öy + le (?) (Ad). EDPT: 55b; TDES: 314a

“Öğle vakti” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *evle, eylen, öyle, öylen* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 77). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

sēn “sen” (DLT, 482)

< sēn (Adıl). EDPT: 831b

“İkinci tekil şahıs, sen” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *sen, sin* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 231). Kazak Türkçesinde *sen* “sen” (KazTS, 239b), *sen* “ikinci teklik şahıs, sen” (KTTS, 479a) biçiminde tanıklanmıştır.

solāķ “dalak” (DLT, 499)

< sola + ķ (?) (Ad). EDPT: 826a; TDES: 103a

“Dalak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

susgāķ “kepçe” (DLT, 510)

< susgāķ (Ad). EDPT: 856a; TDES: 378a

“Kepçe” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde “su kabı, kova” anlamında *susaķ* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 243). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

töz- “soğuktan acıkmak; acıya katlanmak” (DLT, 588)

< töz- (Eylem). EDPT: 572b

“Soğuktan acıkmak, acıya katlanmak, dayanmak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *döz-, düz-, töz-* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 65). Kazak Türkçesinde *tözüv* “dayanmak, alışmak” (KazTS, 275b), *töz-* “dayanmak, direnmek, sabretmek” (KTTS, 547a) biçiminde tanıklanmıştır.

uçān “iki yelkenli tekne” (DLT, 613)

< uç + ān (Ad). EDPT: 28b

“Yelkenli tekne, küçük gemi” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *uçan* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 291). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

ükil “çok” (DLT, 635)

< ük + il (Belirteç). EDPT: 106a

“Çok” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *öküş*, *üktüş* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 210). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

yawlāk “kötü” (DLT, 676)

< yawlāk (Ad).

“Kötü” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *yavla*□ biçiminde geçmektedir (KıpTS, 315). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

yazgūq “atın meme ucu” (DLT, 677)

< yaz + gūq (?) (Ad).

“Meme ucu” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

yeŋ- “yenmek, alt etmek” (DLT, 685)

< yeŋ- (Eylem). EDPT: 942b; ESTY (1989): 187

“Yenmek, mağlup etmek” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *yen-*, *yeñ-*, *yin-* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 318). Kazak Türkçesinde *cenüv* “1. yenmek, 2. idare etmek, yönetmek” (KazTS, 100a), *jen-* “yenmek, üstün gelmek, zafer kazanmak” (KTTS, 174b) biçimlerinde tanıklanmıştır.

yopīlā- “aldatmak” (DLT, 702)

< yop + ī + lā (Eylem).

“Hileyle aldatmak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

yut- “yutmak” (DLT, 713)

< yut- (Eylem).

“Yutmak” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *yovut-*, *yud-*, *yuf-* biçimlerinde geçmektedir (KıpTS, 327). Kazak Türkçesinde *cutuv* “yutmak, sindirmek” (KazTS, 108b), *jut-* “1. yutmak, 2. hazmetmek, sindirmek, 3. yok etmek, ortadan kaldırmak” (KTTS, 188a) biçimlerinde tanıklanmıştır.

yükünç “namaz” (DLT, 717)

< yükün + ç (Ad). EDPT: 913a

“Namaz” anlamına gelen bu kelime Tarihî Kıpçak Türkçesinde *yükünç* biçiminde geçmektedir (KıpTS, 332). Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır.

III-SONUÇ

Divânu Lugâti't-Türk'te Kıpçak Türkçesi kaydıyla verilen kelimelerden otuz sekiz tanesi bu çalışmaya konu edilmiştir. Bu otuz sekiz kelimedenden yirmi beş tanesi Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde belirlenmiştir. On sekiz kelime ise Kazak Türkçesinde tanıklanmıştır. Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde ve Kazak Türkçesinde tanıklanan kelime sayısı on altıdır. Dokuz kelime yalnızca Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde, iki kelime yalnızca Kazak Türkçesinde tanıklanmıştır. Yirmi üç kelime Divânu Lugâti't-Türk'te ve Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde aynı anlamda geçmektedir. Üç kelimenin ise Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde anlamının değiştiği görülmektedir. Kazak Türkçesinde tanıklanan on altı kelimenin anlamı ile Divânu Lugâti't-Türk'teki anlamı aynıdır. İki kelimenin anlamının değiştiği görülmektedir. Hem Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde hem de Kazak Türkçesinde aynı anlama sahip kelime sayısı ise on dördür. On kelime ise ne Tarihî Kıpçak söz varlığı içinde ne de Kazak Türkçesinde tanıklanamamıştır. Bu sayısal veriler sayesinde Divânu Lugâti't-Türk'te Kıpçak Türkçesi kaydıyla verilip bu çalışmaya dâhil edilen otuz sekiz kelimenin zaman içerisinde kullanımının devam edip etmediği, anlam bakımından değişip değişmediği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA VE KISALTMALAR

- Clauson, Sir Gerard (1972), *An Etymological Dictionary of the Pre-Thirteenth-Century Turkish*; Clarendon Press; Oxford. (EDPT)
- Dankoff, Robert - Kelly, James (2005), (çev.: Seçkin Erdi/Serap Tuğba Yurteser); *Kaşgârlı Mahmûd Dîvânü Lugâti 'i-Türk*; Kabalcı Yayınları, İstanbul. (DLT)
- Eren, Hasan (1999), *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*; Ankara. (TDES)
- Golden, Peter B. (2002), (çev.: Osman Karatay); *Türk Halkları Tarihine Giriş. Ortaçağ ve Erken Yeniçağ'da Avrasya ve Ortadoğu'da Etnik Yapı ve Devlet Oluşumu*; Karam Yayınları; Ankara.
- Koç, Kenan - Bayniyazov, Ayabek - Başkapan, Vehbi (2003); *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*; Akçağ Yayınları; Ankara. (KTTS)
- Öner, Mustafa (1998), *Bugünkü Kıpçak Türkçesi*; Türk Dil Kurumu Yayınları: 703; Ankara.
- Sevortyan, E. V. (1989); *Etimologičeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (C. I-III)*; Moskova. (ESTY)
- Toparli, Recep - Vural, Hanifi - Karaatli, Recep (2007), *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*; Türk Dil Kurumu Yayınları: 835; Ankara. (KıpTS)
- Yüce, Nuri - Oraltay, Hasan - Pinar, Saadet (1984), *Kazak Türkçesi Sözlüğü*; Türk Dünyası Araştırmaları Yayını:8; İstanbul. (KazTS)